

ESTIMAREA IMPACTULUI REFORMELOR ECONOMICE ASUPRA CLIMATULUI INVESTIȚIONAL ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Angela TIMUȘ, dr. în economie, IEFS
Ivan Luchian, dr., conf.univ., IEFS

Recenzent: *Victoria Cociug, dr., conf.univ., ASEM*

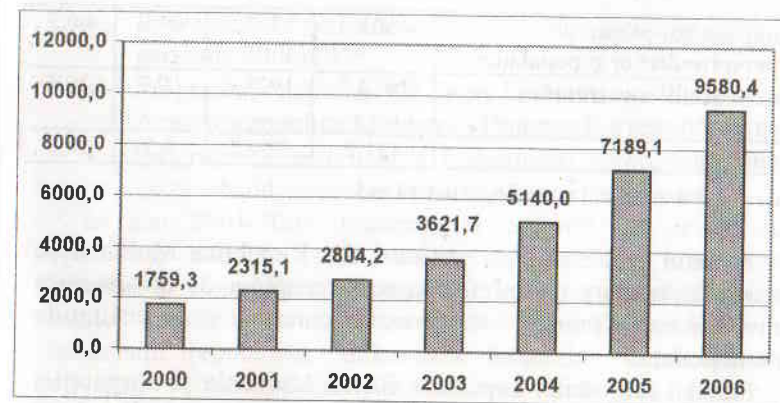
Investment climate represents a complex of economic, political and other conditions of investment process realization. In this article is analyzed the investment climate of the Republic of Moldova, measures of business climate improvement initiated by authorities and economic impact of liberalization of national economy.

Investițiile, forța motrice a economiei, îndeplinesc rolul de pârghie a creșterii economice în dirijarea proceselor de materializare a progresului tehnico-științific în timp și în spațiu în conformitate cu interesele de câștig ale agenților economici.

Activitatea investițională – o direcție prioritară în dezvoltarea economiei țării și reprezintă o cerință majoră pentru relansarea activității de antreprenariat și, în consecință, a întregii economii. Derularea eficientă a procesului investițional și atingerea unor parametri calitativi a creșterii economice durabile este posibilă doar prin acțiunea în comun a tuturor instrumentelor economice, politice și sociale, ce asigură realizarea investițiilor prin crearea unui climat investițional, mediu de afaceri, favorabil și atractiv.

În prezent, remarcăm îmbunătățirea climatului investițional din Republica Moldova. Un indice elocvent în favoarea acestei afirmații îl constituie dinamica pozitivă accentuată a volumului investițiilor în capital fix realizate în economie în perioada 2000-2006 (graficul 1).

În a. 2006 activitatea investițională a consemnat o sporire cu 17% (în prețuri comparabile) față de a. 2005 a fluxului de investiții în capital fix, volumul cărora a constituit 9580,4 mil. lei.

Graficul 1. Dinamica volumului investițiilor în capital fix în perioada 2000-2006 (mil. lei)

Sursa: www.mec.md și www.statistica.md

În perioada de analiză (a.a.2000-2006) evoluția indicilor investițiilor în capital fix este caracterizată de creșteri fluctuante, cu excepția a.2006, unde se evidențiază cea mai înaltă majorare.

Este de remarcat, că sursele principale de finanțare a activității investiționale au fost mijloacele proprii ale agenților economici și populației, care în a. 2006 au constituit 60,2% din totalul investițiilor în capital fix. În perioada de referință a sporit cu 0,4% față de a. 2005 ponderea investițiilor în capital fix, finanțate din contul mijloacelor investitorilor străini. Mijloacele bugetare au constituit doar 9,6% din volumul total al mijloacelor însușite.

Tabelul 1

Structura investițiilor în capital fix pe surse de finanțare în anii 2005 - 2006

	În prețuri curente, mil.lei		Structura, %	
	2005	2006	2005	2006
Investiții în capital fix, total	7189,1	9580,4	100	100,0
din care, finanțate din contul:				
• bugetului de stat	405,4	460,7	5,6	4,8
• bugetelor locale	315,9	458,6	4,4	4,8

• mijloacelor proprii ale întreprinderilor și populației	4602,6	5768,9	64,0	60,2
• mijloacelor investitorilor străini	1414,0	1923,0	19,7	20,1
• altor surse	451,2	969,2	6,3	10,1

Sursa: www.mec.md și www.statistica.md

Avântul procesului investițional din Republica Moldova se datorează, în mare parte, eforturilor autorităților de favorizare a activității investiționale, ceea ce este recunoscut și de instituțiile internaționale.

Potrivit estimărilor experților Băncii Mondiale și Corporației Financiare Internaționale, Republica Moldova este apreciată drept o țară cu un cost mediu al reglementării afacerilor, fiind poziționată pe locul 88 din 175 în clasamentul statelor care oferă cele mai favorabile condiții pentru dezvoltarea afacerilor.

În raportul dat de „Doing Business 2007” (Mediul de afaceri 2007), Republica Moldova a înregistrat progrese, în anii 2005-2006, în domeniul creării mediului pentru desfășurarea afacerilor și se plasează pe unul dintre primele locuri în top în funcție de acordarea licențelor și sistemului de taxe.

Pornind de la importanța asigurării unui cadru de programare a politicilor în domeniul stimulării investițiilor și promovării exporturilor, au fost elaborate și aprobate un șir de Strategii și Programe, care prevăd realizarea măsurilor ce pot contribui la creșterea economiei naționale, principalele fiind:

- Strategia de atragerea a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006-2015;
- Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS);
- Strategia pentru promovarea exporturilor pentru perioada 2002-2005;
- Strategia investițională a Republicii Moldova (2001-2005);
- Strategia de dezvoltare a industriei pe perioada până în anul 2015;

- Strategia de dezvoltare a sectorului agroalimentar în perioada 2006-2015;
- Programul național de implementare a Planului de Acțiuni Republica Moldova - Uniunea Europeană;
- Program de activitate a Guvernului pentru anii 2005-2009 «Modernizarea țării – bunăstarea poporului».

În anii 2001-2005, Guvernul a elaborat un șir de acte legislative, orientate spre crearea unui mediu investițional favorabil și consolidării potențialului la export în republicii. O atenție deosebită a fost acordată reducerii numărului de documente regulatorii, înlăturarea barierelor în dezvoltarea activității economice externe, oferirii facilităților fiscale și suportului financiar investitorilor.

Dintre principalele legi elaborate în perioada analizată fac parte Legea cu privire la investițiile în activitatea de întreprinzător, Legea cu privire la leasing (în redacția nouă), Legea cu privire la organizațiile de microfinanțare, Legea cu privire la patenta de întreprinzător, Legea cu privire la documentul electronic și semnătura digitală, Legea privind comerțul electronic, Legea privind modificarea și completarea Legii insolvenței, Legea privind modificarea și completarea Legii cu privire la întreprinderea de stat, aprobarea unui set de hotărâri ale Guvernului ce vizează aplicarea procedurilor de privatizare. Au fost introduse unele modificări în legislația vamală și fiscală privitor la facilitățile pentru investitori.

De asemenea necesită remarcată perfecționarea permanentă a cadrului instituțional ce asigură promovarea procesului investițional în Republica Moldova. Puterea guvernatoare este dispusă să facă eforturi considerabile în vederea îmbunătățirii mediului de afaceri din țară, și acest fapt este dovedit de reformele economice promovate.

În mod special, trebuie accentuată reforma liberalizării economice, care este desfășurată cu scopul instituirii unui climat investițional favorabil. Prin blocul de reforme, are scopul de a stimula creșterea economică calitativă, bazată pe tehnologii și investiții, ce va asigura liberalizarea desfășurării activității de întreprinzător, lărgirea posibilităților de finanțare a investițiilor,

inclusiv accesul la resursele creditare. Un efect pozitiv fiind și legalizarea sectorului neoficial al economiei naționale prin promovarea unei politici fiscale stimulatorii, reducerii poverii administrative și stimulării fluxului de capital în țară.

Amendamentele elaborate includ trei blocuri de reforme, care vor avea consecințe benefice speciale:

Reformarea sistemului de impunere a veniturilor persoanelor juridice.

În prezent, Republica Moldova are experiență în aplicarea productive a înlesnirilor fiscale în scopul amplificării procesului investițional.

Din a. 1998, odată cu aprobarea Compartimentelor I și II ale Codului fiscal, au fost stabilite unele facilități la calcularea impozitului pe venit pentru întreprinderile cu investiții străine în mărime mai mare de 1 mil. \$. Acestea au fost eliberate de impozitul pe venit pe termen de trei ani, cu condiția că cel puțin 80% din suma facilității să fie investite în producția proprie sau în diferite programe de stat sau ramurale de dezvoltare a economiei naționale. De această facilitate au beneficiat „Green Hills Market”, „Cricova-Acorex”, B.C. "Victoriabnc" S.A., B.C. "Unibanc" S.A., B.C. "Mobiasbancă" S.A., B.C. "Universalbanc" S.A., care au investit mijloace în producția proprie.

În a. 2004 a fost aprobată legea care acordă facilități fiscale investitorilor noi. Din contingentul acestor investitori fac parte întreprinderile, a căror capital era format sau majorat prin depuneri, ce depășeau suma echivalentă cu 250 mii.\$. Acestea puteau beneficia de o reducere de 50% la impozitul pe venit timp de 5 ani. Pentru acei investitori, a căror depuneri în capitalul statutar depășeau suma de 2 mil.\$, era prevăzută eliberarea pe trei ani de plata impozitului.

De menționat scutirea de plata TVA la importul activelor materiale a căror valoare depășește 3000 de lei pentru o unitate și al căror termen de exploatare depășește un an, plasate în capitalul statutar (social) al agentului economic.

Efectele în urma aplicării facilităților menționate au avut un impact major asupra procesului investițional din republică, volumul investițiilor în capital fix în perioada 1998 - 2006 s-au majorat de cca. 6,6 ori (de la 1444,4 mil. lei la 9580,4 mil. lei), din

care cele finanțate din contul investitorilor străini au crescut de la 283,7 mil. lei în a. 1998 la 1923,0 mil. lei în a. 2006¹.

Revizuirea mecanismului de impozitare a profitului agenților economici, care prevede supunerea impozitării doar a profitului ce urmează a fi repartizat între acționari sau asociați sub formă de dividende – aplicarea cotei „0” la profitul reinvestit este destinată să adâncească efectele sus-menționate.

Aplicarea cotei 0% la impozitul pe venitul agenților economici, îndreptat spre dezvoltarea întreprinderii, urmărește nemijlocit reducerea presiunii fiscale cu consecințe pozitive, iar în perspectiva de lungă durată se vor obține următoarele rezultate:

1. Determinarea investitorilor să-și reinvestească profitul sau pentru extinderea și dezvoltarea afacerilor.
2. Investirea veniturilor agenților economici, inclusiv a sumelor impozitului pe venit care nu au fost achitate la buget la achiziționarea mărfurilor și servicii impozabile cu TVA.
3. Renunțarea la unele scheme de eschivare de la plata impozitului pe venit în cazul importului de mărfuri și servicii.

Amnistia fiscală.

Va fi desfășurată prin anularea anumitor obligațiuni fiscale calculate la situația din 1 ianuarie 2007 și a celor obligații fiscale pentru care sunt deschise dosare judiciare la situația din 1 ianuarie 2007.

Această măsură unică pentru economia țării va permite sporirea capitalizării activității economice și îmbunătățirea indicatorilor economico-financiari ai întreprinderilor autohtone, fapt ce va acorda posibilități suplimentare în procesul atragerii resurselor investiționale. Aplicarea acestei reforme în circumstanțele economice existente se va solda cu diminuarea ponderii economiei tenebre și cu relansarea sectorului productiv și înțepirea concurenței în cadrul acestui sector, factori care vor contribui la ameliorarea performanțelor financiare ale întreprinderilor viabile.

¹ Biroul Național de Statistică al RM, www.statistica.md

Legalizarea capitalului.

Legalizarea capitalului se va efectua prin procedura declarării benevole de către persoanele fizice și juridice – rezidenții Republicii Moldova, a capitalului ce le aparține sau care sunt înregistrate pe numele unor deținători „nominali” și pentru care, la momentul dobândirii lor, nu au fost achitate impozite reieșind din valoarea lor reală.

Această măsură va servi drept completare la realizarea altor măsuri ale politicii de stat – îmbunătățirea accesului întreprinderilor la toate tipurile de resurse și realizarea reformei regulatorii. Achitarea taxei de 5% pentru capitalul legalizat va contribui la completarea bugetului public cu sursele suplimentare, care vor fi distribuite între bugetul de stat, de asigurări sociale și asigurări medicale.

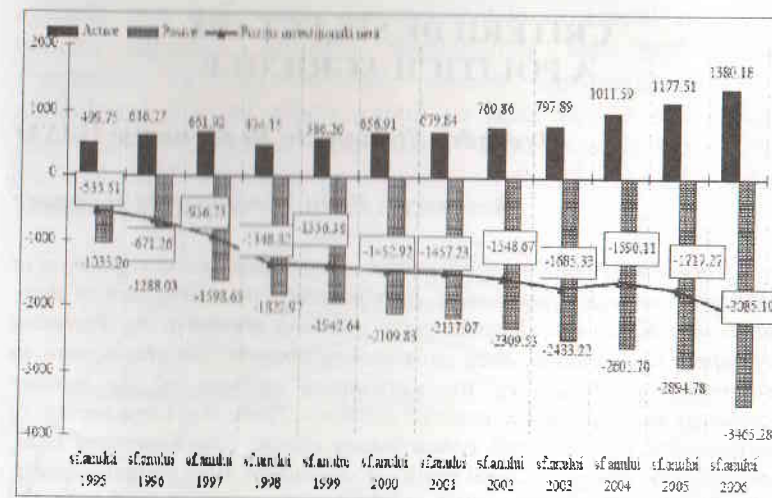
Amnistia capitalului va contribui la majorarea fluxului de investiții în activitatea de întreprinzător prin aplicarea unui mecanism eficient de impunere a capitalului legalizat.

De asemenea, această măsură poate contribui la aprofundarea proceselor de poziționare a Republica Moldova față de fluxurile investiționale de capital.

Astfel, la sfârșitul a. 2006, poziția investițională internațională a Moldovei a rămas net debitoare și a constituit 2085,10 mil. USD, majorându-se față de finele a. 2005 cu 21,4%. Modificarea poziției investiționale internaționale a statului este determinată de evoluția activelor și pasivelor financiare externe, ale căror diferență o reprezintă. Astfel, pe parcursul a. 2006 activele au crescut cu 17,2% (sau cu 202,67 mil. USD), iar pasivele – cu 19,7% (sau cu 570,50 mil. USD).

Toate cele menționate ne demonstrează, că în prezent are loc formarea armonioasă a modelului investițional autohton, bazat pe crearea condițiilor favorabile pentru activitatea economică și colaborarea fructuoasă dintre autorități și investitori.

- Strategia de atragerea a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006-2015;
- Strategia de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (SCERS);

Graficul 2. Poziția investițională internațională a Moldovei, în dinamică (mil. USD)

Sursa: www.bnm.org

Bibliografia:

1. Strategia de atragere a investițiilor și promovare a exporturilor pentru anii 2006-2015, www.mec.gov.md/sser.aspx.
2. Legea cu privire la tariful vamal Nr.1380-XIII din 20.11.97.
3. Legea Republicii Moldova cu privire la introducerea modificărilor și completărilor în unele acte legislative, № 111-XVI din 27 aprilie 2007, Logos Press, №19 (707) / 18 mai 2007.
4. Buletine statistice ale Biroului Național de Statistică a RM, www.statistica.md, www.bnm.org.